

S
781. 16 x b) -if

DK

GOTLANDS FORNSAL

16 juni–1 juli

LETTLAND – GOTLAND genom seklerna

Utställningen ingår i
LETTISKA SÅNG- OCH DANSFESTIVALENS
program

**Latvijas Nacionālā
BIBLIOTĒKA**

För flera tusen år sedan när inlandsisen drog sig tillbaka och blottade marken i norra Europa, kom de första jägarstammarna söderifrån och spred sig längs båda sidor av Ancylus sjön – nuvarande Östersjön. Dessa jägar- och samlarfolk hade likartat levnadssätt, likartade enkla stenredskap och vapen gjorda av ben och horn. Så småningom lärde sig deras efterkommande att bruka jorden och slog sig ner där jordmånen och vattendrag erbjöd goda näringsmöjligheter. De utformade sina egna traditioner och föremålsformerna fick lokala särdrag.

När skeppsbyggnadskonsten utvecklades under bronsåldern, kom omfattande handelsförbindelser till stånd mellan de rika metallbärande kulturområdena i Centraleuropa och Norden. Östersjön var ej längre något oöverkomligt hinder, och många rikt lastade fartyg korsade dess blåa yta. Många arkeologiska fynd talar om dessa handelsförbindelser – andra fynd tyder på nordisk bosättning i fjärran land. Sådant vittnesbörd lämnar de åtta skeppsättningarna på Kurlands norra kust, där förmodligen en liten grupp gotlänningar varit bosatta under yngre bronsåldern. En annan gotländsk koloni fanns vid Grobin i västra Kurland, mellan år 650 och 850 e.Kr.

Handelsvägen genom Daugava ner till Miklagård och Särkland var av utomordentligt stor betydelse under vikingatiden. Gotland spelade en viktig roll, därom vittnar de rika skattefynden i Gotlands jord. Runstenarna vittnar om gotlänningar som fått sätta livet till och funnit sin sista viloplats i österled.

Krönikor och gamla dokument talar om ständiga kontakter mellan länderna på bägge sidor Östersjön. Under medeltiden, då både Visby och Riga hörde till den tyska Hansan, samt under stormaktstiden var kontakterna särskilt livliga. Om det vittnar bl.a. ett vid Riga strand hittat Visby stads medeltida sigill.

Utställningen "Lettland-Gotland genom seklerna" fångar glimtar av förbindelserna mellan de båda länderna och visar exempel på baltiska förhistoriska föremålsformer.

Ett hjärtligt tack ber jag att få framföra till Gotlands Fornsal, särskilt landsantikvarien Gunnar Svahnström och museiassistent Karin Svahnström för stora insatser vid planeringen och förberedelserna av utställningen, samt till Statens Historiska museum, Riksarkivet och Landsarkivet i Visby, för utlåning av utställningsmaterial.

Zaiga Blumbergs
Ordförande i Lettiska Centralrådet i Sverige

Kontakter mellan Lettland och Gotland under förhistorisk tid

Arrangerad av fil. kand. Zaiga Blumbergs i samarbete med Gotlands Fornsal

1. Karta över handelsvägar och fasta fornlämningar som vittnar om kontakter över Östersjön.
2. Yngre bronsålderskeramik från Gotland.
3. Keramikfynd och gravkonstruktioner i kurländska skeppssättningar.
4. Föremål med baltisk anknytning funna i gotländska gravar från äldre järnålder.
5. Utgrävningarna vid Grobin år 1929 och 1930. Bildmaterial och jämförande föremål från Gotland.
6. Vikingatida baltiska föremål från gotländska gravfynd.
7. Smyckeuppsättningar från Lettland och Litauen.
8. Vikingatida vapen från Lettland och Litauen.

Det utställda materialet tillhör dels Gotlands Fornsal, dels Statens Historiska Museum.

Lettiska dokument i svenska arkiv

Under Lettiska sång- och dansfestivalen i Visby anordnar Riksarkivet och Landsarkivet i Visby med finansiellt stöd från Baltiska Institutet en utställning – "Lettiska dokument i svenska arkiv". Dessa utställda dokument belyser Lettlands historia från medeltiden till självständighetstiden. Dokumenten har indelats i tre perioder:

1. Livländska konfederationen,
2. Svenska tiden,
3. Lettlands självständighetstid.

Den första delen av utställningen har sammanställts av fil. lic. Lidija Švābe och den andra och tredje delen av arkivarie Sigrid Runcis. En katalog med presentation över de utställda dokumenten finns tillgänglig i utställningslokalen.